

NÁRODNÍ
PAMÁTKOVÝ
ÚSTAV

ÚZEMNÍ ODBORNÉ
PRACOVIŠTĚ
V PRAZE

Vážený pan
Ing. arch. Miroslav Šajtar
Architekti Headhand s. r. o.
U Obecního dvora 7
110 00 Praha 1

Váš dopis čj. / sp. zn.:
Ze dne / doručeno dne: 7. 12. 2023 / 8. 12. 2023
Naše čj.: NPÚ-311/107988/2023
Vyřizuje / linka: [REDACTED]
Spisový znak: 820.1

Praha 17. 1. 2024

Čp. 132, Bohnice, Ústavní, Praha 8, kulturní památka r. č. ÚSKP 40605/1-1570

Písemné vyjádření odborné organizace státní památkové péče k žádosti.

Předmět žádosti:

Ověřovací studie přestavby Pavilonu 23, Psychiatrická nemocnice Bohnice.

Přílohy žádosti:

Studie (Architekti Headhand s. r. o., Ing. arch. Miroslav Šajtar, U Obecního dvora 7, Praha 1, 11/2023).

Popis zamýšlených prací:

Předmětem předložené dokumentace je návrh transformace objektu čp. 132 (pavilonu 23) v areálu Psychiatrické nemocnice Bohnice na zvýšený standard poskytování akutní lůžkové psychiatrické péče. Navrhované práce zahrnují:

- Dispoziční úpravy 1. a 2. NP, pokoje s vlastním hygienickým zázemím, propojení připraven jídla malým nákladním výtahem, v čele chodby sesterna s rozšířeným průhledem;
- rozšiřování či posun dveřních otvorů v chodbách 1. a 2. NP, ocelové průvlaky a dozdívký původního zdiva z plných cihel;
- zachování vodorovných nosných konstrukcí v maximální míře, průzkum;
- odstranění krovu (dotčen nepůvodní vestavbou a zatížen dlouhodobou absencí údržby), nová tesařská konstrukce ztužená obvodovým železobetonovým věncem, zachování tvaru střechy;
- výměnu střešní krytiny při zachování typu a formátu pálené tašky, střešní okna rozměrově přizpůsobena stávajícím, oplechování v barvě krytiny;
- v podkroví konferenční místnost se zázemím, pokoje lékařů s přístupem na pochozí část terasy nad přístavbou, dvoukřídlé prosklené dveře ve fasádě stávající nástavby, zázemí personálu, v severní části rezerva pro případné budoucí využití;
- v suterénu sklad osobních věcí pacientů, technické prostory;
- ponechání fasádních výplní otvorů, lokální opravy, nové výplně v místech nových průchodů;

- částečnou obměnu technického zařízení budovy, nová elektroinstalace, výměna vnitřních rozvodů kanalizace a vodovodu, větrání přirozené s nuceným odtahem z hygienických zařízení;
- odstranění stávajících nepůvodních komor vestavěných do dvora;
- přístavbu středního traktu při severním průčelí mezi kolmými křídly, ocelová nosná konstrukce o dvou nadzemních podlažích, součástí lůžkový výtah s přejezdem do 3. NP, relaxační místnost a kužárna, propojení do chodeb 1. a 2. NP, terasa ve 3. NP na hloubku výtahové šachty, pergola nad terasou, fasáda přístavby dřevěná, soudobým způsobem rozvíjející historický motiv dřevěných verand areálu, maximálně transparentní;
- přístavbu terasy v 1. NP při jižním průčelí, na zděné podnoži odpovídající řešení suterénního zdiva (kyklopské zdivo), schodiště na zahradu kamenné v kombinaci sedacích a nášlapných stupňů, zábradlí ocelové, vstup dveřmi v místě stávajícího okna;
- přístavbu rampy pro zásobování v 1. NP na západní fasádě, zděná v obdobném provedení jako terasa, nové dveře místo okna.

Charakteristika objektu a území:

Areál psychiatrické nemocnice v Bohnicích je autenticky dochovaný, urbanisticky vynikající a funkčně důsledně komponovaný soubor budov obklopených parkovou úpravou. Výstavba objektů areálu byla zahájena v roce 1905 a velká část objektů byla dokončena v první etapě do roku 1912.

V r. 2006 byl areál prohlášen za nemovitou kulturní památku (r. č. ÚSKP 40605/1-1570). Areál nemocnice přiléhá na jihozápadní straně k památkové zóně Staré Bohnice, je situován za hranicí ochranného pásma Pražské památkové rezervace.

Památková ochrana objektu vychází ze skutečnosti, že se jedná o nemovitou kulturní památku a opírá se tedy o ustanovení zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, v platném znění.

Památkové hodnoty, které je třeba ochránit, jsou v případě této nemovité kulturní památky především její kompletní autentická podoba, objem, historické konstrukce, krov i veškeré řemeslné a uměleckořemeslné prvky.

Současný stav poznání dotčených chráněných kulturně historických hodnot:

Památková hodnota objektů spočívá především v individuálním architektonickém, hmotovém a materiálovém řešení s vysokým podílem kvalitních umělecko-řemeslných prvků.

Objekt čp. 132, pavilon 23, je jedním z pavilonů původně určených pro pacienty muže, přírůst. Nachází se při západní diagonální komunikaci, vedle kostela. Je symetrický k pavilonu č. 26 při východní diagonální ose. Je jednopatrový, půdorysu L, na krajích jižního a východního průčelí s risality zakončenými nad hlavní římsou attikou kolem středních dvojbokých štítů. Fasáda hladká, v přízemí okna s podokenními římsami a suprafenestrami s přímou římsou, v patře s podokenní a plochou šambránou v horní polovině oken. Ve štítech trojice úzkých vertikálních okének s vyšším ve středu. Novodobá půdní vestavba se projevuje pásovými vikýři v severním a jižním průčelí.

V pavilonu je dochováno zejména schodiště z žulových stupňů a dlažba podesty. Okna a vnější dveře jsou novodobé.

Dosavadní stav projednání:

Záměr byl konzultován na místě dne 28. 11. 2023.

V rámci akce Energetické úspory v objektech Psychiatrické nemocnice Bohnice proběhla obnova výplní a zateplení střech objektů areálu. K těmto pracím bylo vydáno vyjádření NPÚ ÚOP PR čj. NPÚ-311/70466/2021 a závazné stanovisko MHMP OPP sp. zn. S-MHMP 1271263/2021, kterým byl záměr v souladu s vyjádřením posouzen jako přípustný za podmínek. V případě předmětného objektu čp. 132 byla odsouhlasena výměna oken za nová špaletová s historickou profilací a členěním a nahrazení exteriérových dveří replikou dochovaných původních dveří v areálu (dvoukřídlé dřevěné kazetové, horní kazeta zasklená jednoduchým sklem, masivní truhlářsky zpracované).

Vyhodnocení žádosti:

Národní památkový ústav na základě prostudování předložených podkladů a znalosti situace konstatuje, že zamýšlené práce **budou v souladu se zájmem ochrany výše uvedených kulturně historických hodnot za těchto podmínek:**

1. Na chodbách 1. a 2. NP bude po odstranění PVC zachována nalezená historická nášlapná vrstva. Stav a způsob obnovy, stejně jako návrh doplnění v navazujících nových úsecích chodby, případně vzorky kompletně nové nášlapné vrstvy, budou na místě posouzeny za účasti zástupce NPÚ ÚOP PR.
2. U nových dveřních otvorů chodeb 1. a 2. NP bude zopakován tvar ostění podle stávajících dveřních otvorů, tj. se zaoblenými rohy.
3. Historická dlažba podesty schodiště a obklad soklu schodiště budou zachovány na místě, během stavebních prací budou ochráněny před poškozením. Na podestě a schodišti druhotně zakrytých PVC bude po jeho odstranění zachována a obnovena historická nášlapná vrstva. Stav a způsob obnovy budou na místě posouzeny za účasti zástupce NPÚ ÚOP PR.
4. Detailní výkresová dokumentace všech základních typů nových dveří v chodbách 1. a 2. NP, včetně stěn s dveřmi oddělujícími schodiště, dále exteriérových dveří v 1. NP na terasu a na rampu nahrazujících okna a dveří na terasu ve 3. NP bude předložena k posouzení NPÚ ÚOP PR v rámci dalšího stupně projektové dokumentace.
5. Bude zachována a ochráněna před poškozením během prací hlavní římsa objektu, stejně jako veškeré zdivo štítů a atik. Ztužení novým železobetonovým věncem je možné realizovat pouze při zachování říms, štítů a atik na místě.
6. Budou zachovány na místě historické prvky střechy, tj. komíny a zdobné tyče hromosvodu.
7. V rámci dalšího stupně projektové dokumentace bude předložen podrobný návrh stěny přístavby středního traktu při severním průčelí, terasy a rampy.

Zdůvodnění:

Původní objekty areálu se vyznačují jednotnou architektonickou kompozicí, uplatňující se i v detailu a materiálovém řešení, což je třeba při všech stavebních úpravách respektovat. Předložený záměr zahrnuje prosklenou přístavbu při severním průčelí zapuštěným mezi kolmými křídly. Obdobná přístavba, se společenskými prostory přístupnými z chodby, byla realizována i u pavilonu 26, který je řešen obdobně, na shodném půdorysu, pouze zrcadlově obrácen dle střední osy procházející areálem. Oproti řešení u pavilonu 26 je v případě předmětného pavilonu 23 součástí přístavby výtahová šachta zasahující až do podkrovní. Vzhledem k existující ne příliš citlivé půdní vestavbě projevující se pásovým vikýřem právě v dotčeném severním průčelí lze návrh výtahové šachty výškou korespondující s vikýřem akceptovat.

Ad 1) Pod stávajícím PVC chodeb pavilonu se může nacházet původní dlažba, která je na podestě schodiště, případně teracová nášlapná vrstva. Originální nášlapnou vrstvu je třeba chránit, jejím odkrytím bude významně rehabilitována původní podoba interiéru. Další postup v případě poruch či absence původní vrstvy je třeba určit na místě.

Nové nášlapné vrstvy v místech bouraných nosných zdí (vstupy do přístavby, průhled do sesterny, apod.) je třeba v zájmu zachování historického charakteru společných prostor a návaznosti ploch provést dle případně nalezené historické nášlapné vrstvy pod PVC v chodbách.

Ad 2) V zájmu zachování původního řešení dveřních otvorů je třeba doplňované otvory v chodbách provést přesně ve tvaru původních, tzn. s oblými rohy.

Ad 3) Jedním ze základních principů památkové péče je zachovávání původních prvků na místě, neboť tvoří jeden stylový celek objektem, jsou jeho nedílnou součástí a mají hodnotu historického dokumentu dokládající technickou úroveň řemesel své doby. Na podestě schodiště se dochovala původní keramická dlažba, totožná se nachází i na schodišti pavilonu 26, který prošel celkovou rekonstrukcí zahrnující zachování a repasi dlažby schodiště. Část schodiště je zakryta PVC, pod kterým lze předpokládat původní dlažbu podest a kamenné stupně. Tyto povrchy je třeba rehabilitovat.

Ad 4) Pro posouzení nově navrhovaných vnitřních dveří chodeb (i nových stěn s dveřmi z prostoru schodiště) a vnějších dveří je třeba předložit detailní výkresovou dokumentaci. Nedávno realizovaná výměna exteriérových dveří a oken objektu byla schválena v rámci akce Energetické úspory v objektech Psychiatrické nemocnice Bohnice. Doplňované prvky exteriéru musí být v souladu s dokumentací k této akci, aby bylo docíleno jednotného vzhledu prvků objektu.

Ad 5) Náhradu současného krovu novým lze v tomto případě akceptovat, historický krov byl výrazně dotčen půdní vestavbou. Nový krov má být doplněn železobetonovým věncem, z předložené studie není patrné jeho řešení a návaznost na historické konstrukce. Nový věnec nesmí v žádném případě narušit zdivo říms, atik a štítů, neboť tyto konstrukce představují podstatu objektu, doklad dobových stavebních postupů a technik. Zásah do uvedených původních konstrukcí by znamenal výrazné snížení autentičnosti objektu.

Ad 6) Historické prvky střechy, tj. komíny a zdobné tyče hromosvodu je třeba zachovat a znovu použít, případné poškozené části nahradit kopiemi, neboť se jedná o autentické prvky a součást originálního architektonického řešení objektu.

Ad 7) Stěna navržené přístavby má být provedena soudobým způsobem rozvíjejícím motiv dřevěných verand areálu, nikoliv dle realizované stěny obdobné přístavby pavilonu 26 (čp. 125). Pro posouzení návrhu je třeba předložit podrobné řešení v rámci dalšího stupně dokumentace, stejně tak v případě terasy a rampy.

Podmínky vyjádření jsou stanoveny na základě ustanovení § 32, odst. 2, písm. g) zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Předložený návrh je při respektování výše uvedených podmínek v souladu s ustanoveními zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů.

Toto písemné vyjádření nenahrazuje závazné stanovisko orgánu památkové péče, o které je nutné požádat Magistrát hl. města Prahy, odbor památkové péče, Jungmannova 35/29, P. O. BOX 800, 111 21 Praha 1.

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.
ředitel